

Česká zemědělská univerzita Praha

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Analýza hospodaření nadací a nadačních fondů

teze k diplomové práci

Vypracovala: Petra Jelenová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Helena Čermáková

Praha 2003

Nadace a nadační fondy patří mezi **neziskové organizace**, které jsou zakládány pro jiné účely než k podnikání a jejich zisk musí být použit pouze pro jejich další činnost.

První část diplomové práce (tedy literární rešerše) obsahuje charakteristiku, postavení a funkci nadací a nadačních fondů v České republice. Tuto problematiku upravuje především zákon o nadacích a nadačních fondech, který je účinný od roku 1998.

Základní rozdíl mezi nadací a nadačním fondem je ten, že nadace musí vlastnit tzv. **nadační jmění** v minimální hodnotě 500 000 Kč. Z výnosů z tohoto jmění uloženého u finančních institucí nadace neplatí daň z příjmu. Hospodaření nadace každoročně musí ověřovat auditor. Nadační fond tyto povinnosti nemá, ale zákon mu neumožňuje osvobození od daně z příjmu.

Nadace a nadační fondy účtují podle účtové osnovy pro nevýdělečné organizace.

Druhá část práce se zabývá charakteristikou a analýzou tří vybraných nadací v letech 1999 – 2001 a jejich porovnání mezi sebou. Konkrétně se jedná o **Nadaci Quido Schwanka**, **Nadaci Sluníčko** a **Nadaci Naše dítě**.

Všechny nadace jsou zřizovány za **účelem** dosahování nějakých obecně prospěšných cílů. Ty však mohou mít různou podobu. Také výše uvedené nadace se liší v konkrétním stanovení cílů, které se rozhodly podporovat. Nadace Quido Schwanka se zaměřuje na obnovu, zachování a rozvoj městské části Troje a také na aktivity týkající se malých obcí, Nadace Sluníčko podporuje ochranu životního prostředí a rozvoj trvale udržitelného životního stylu a Nadace Naše dítě soustředila svou činnost na všechny humanitární projekty, které přispívají k ochraně dětí v České republice. Jak je tedy vidět, konkrétní poslání nadací se liší, ale jedno mají všechny společné – snahu, aby se svět kolem nás měnil k lepšímu.

Podmínkou vzniku nadací je minimální **nadační jmění** v hodnotě 500 000 Kč, které je v době existence každé nadace nedotknutelné. Tato částka se však může v čase zvyšovat. Nadační jmění Nadace Quido Schwanka činí 18 500 000 Kč, Nadace Sluníčko má stále pouze minimální hodnotu nadačního jmění – 500 000 Kč a Nadace Naše dítě získala finanční prostředky z Nadačního investičního fondu, což navýšilo její jmění v roce 1999 z původních 500 000 Kč na 6 417 000 Kč. Nadace pro svou činnost a pro účely poskytování nadačních příspěvků využívají úroky z těchto částek, takže je jistě tím výhodnější, čím má nadace větší nadační jmění (a tím i větší výnosy z něho).

Jak již předchozí věta naznačuje, nadace vlastně přerozdělují finanční prostředky. **Přijímají dary** a zároveň je také sami poskytují jiným organizacím, které splňují určené podmínky. Nadace Quido Schwanka získala obrovský dar v roce 1999 v podobě dědictví po panu Schwankovi, které činilo více než 10 milionů Kč. Jiné dary však ve sledovaných třech letech nezaznamenala. Nadace

Sluníčko dostává nadační příspěvek každoročně, a to ze Švédska od „Swedish NGO Secretariat for Acid Rain“. Jsou to jediné dary, které Nadace dostává a jejich výše se každý rok mění. Nadace Naše dítě přijímá dary od jiných organizací i od soukromých osob. Jejich roční výše se meziročně zvyšuje a činí v průměru 15 milionů Kč. V roce 1999 také Nadace získala finanční dar Magistrátu hlavního města Prahy.

Poskytované nadační příspěvky musí vždy příslušné organizace využít na předem stanovený a schválený účel. Nadace Quido Schwanka financuje především projekty, které se nějak vztahují k Tróji (Zoologická a Botanická zahrada, školy, atd.). Nadace Sluníčko poskytuje dary zejména Dětem Země a Hnutí DUHA a dále různým ekologickým organizacím. Co se týče Nadace Naše dítě – více než 95% z celkové poskytované částky získává každý rok „Sdružení Linka bezpečí dětí a mládeže“, které Nadace sama zřídila.

Roční účetní závěrka všech nadací musí být ověřena **auditorem**. Každá ze zkoumaných nadací má svého stálého auditora, ať už je to fyzická osoba (jako v případě Nadace Quido Schwanka) nebo právnická osoba (jako u zbývajících dvou nadací). Výrok auditora v téměř všech případech zněl „schvaluji bez výhrad“. Jedinou výjimku tvořilo v roce 1999 účetnictví Nadace Sluníčko. V tomto roce zde došlo ke dvěma pochybením: Nadace překročila stanovený limit pro náklady na správu a uložila na bankovní účet vyhrazený pro nadační jmění i peněžní prostředky, které součástí tohoto jmění nebyly. Vysvětlení, proč k této situaci došlo, je uvedeno výše – v rozboru hospodaření Nadace. V následujících dvou letech již k ničemu podobnému nedošlo.

Jak již napovídá samotný název práce, třetí část zahrnuje hospodaření třech vybraných nadačních fondů v letech 1999 – 2001 a opět i jejich porovnání. Konkrétně se jedná o **Nadační fond „Pomoc v nouzi“, Nadační fond ČTYŘLÍSTEK a Česko-německý fond budoucnosti**.

Každý nadační fond byl založen z nějakého důvodu, za nějakým **účelem**. Nadační fond „Pomoc v nouzi“ si klade za cíl pomáhat především zaměstnancům Jihomoravské energetiky, a.s., pokud se dostanou do obtížných a těžkých situací, jakými může být například dlouhodobé onemocnění či dokonce úmrtí zaměstnance. Nadační fond ČTYŘLÍSTEK se stará o zdravotně postižené děti a mládež a pokouší se je podpořit zejména v oblasti společenského života, vzdělávání a pomoci jim rozvíjet jejich omezené schopnosti a dovednosti. Posláním Česko-německého fondu budoucnosti je všestranně podpořit porozumění mezi Čechy a Němci, zvyšovat počet vzájemných setkání a rozšiřovat formy spolupráce podporou společných projektů.

Nadační fondy jsou ve naprosté většině případů financovány prostřednictvím **přijatých darů**. Nadační fond „Pomoc v nouzi“ získává peněžní prostředky od různých právnických osob, především JME, a.s., a od jejích zaměstnanců. Celková suma darů právnických osob ve

sledovaných třech letech narůstala a v roce 2001 činila již 517 000 Kč. Dary od zaměstnanců naopak klesaly. V podobné situaci je i Nadační fond ČTYŘLÍSTEK (pouze s tou odlišností, že nemá žádnou „mateřskou“ společnost, od které by dostával dary pravidelně). Také jeho příjmy v podobě peněžních příspěvků v čase rostly a v roce 2001 byla jejich celková částka 401 504, 90 Kč. Česko-německý fond budoucnosti je financován dary české a německé vlády, které měly celkem činit téměř 85 000 000 EURO. (To je pochopitelně nesrovnatelně více než kolik mají k dispozici předchozí Nadační fondy.) Tyto prostředky byly Fondu poskytnuty postupně v průběhu prvních čtyř let jeho existence se záměrem financovat potřeby a poskytované příspěvky Fondu po celých deset let, po které má fungovat. Jiné dary tento Fond nedostává.

Nadační Fondy jsou sice financovány z darů jiných osob, ale zároveň také sami **peněžní prostředky poskytují**. Nadační fond „Pomoc v nouzi“ rozděljuje každoročně několik set tisíc korun. V roce 1999 to bylo 280 000 Kč a v roce 2001 již 673 000 Kč. Nadační fond ČTYŘLÍSTEK je zvláštní případ, protože vlastně vůbec žádné finanční dary neposkytuje. Jeho činnost má jinou formu než rozdělování peněžních částek. Česko-německý fond budoucnosti naproti tomu poskytuje každý rok příspěvky na stovky projektů. Celkové částky v jednotlivých letech sice překvapivě klesají, ale jen v roce 2001 Fond přispěl na 487 projektů celkovou sumou 277 126 000 Kč. Velikost této částky je skutečně pozoruhodná a vyplývá z množství prostředků, kterými Fond disponuje.

Nadační fondy účtují v soustavě **jednoduchého účetnictví** pokud nepodnikají nebo pokud jejich příjmy nepřesahují 3 000 000 Kč v předchozím roce jejich existence. Nadační fondy „Pomoc v nouzi“ i ČTYŘLÍSTEK tyto podmínky dodržely, a proto mohou vést pouze jednoduché účetnictví. Z tohoto důvodu nemají stanovenou ani povinnost ověřovat své hospodaření auditorem. Přesto oba Fondy provádějí určitý typ kontroly svých výkazů. Nadační fond „Pomoc v nouzi“ pověřil touto revizí dozorčí radu, Nadační fond ČTYŘLÍSTEK má pro tuto činnost revizora – paní Olgu Jechovou. Česko-německý fond budoucnosti se od předchozích dvou Fondů liší velmi výrazně již jen velikostí peněžních prostředků, které spravuje. Proto používá podvojný účetnictví (kromě roku 1999) a jeho hospodaření ověřuje každý rok státem uznaný auditor – AUDITING-Dykast s. r. o. V letech 1999 – 2001 nebyly vyjádřeny ani k jednomu Fondu žádné výhrady.

Škála lidských činností, kterými se neziskové organizace zabývají, je neuvěřitelně široká. Sahá od zdravotní oblasti, přes kulturní a sociální problémy až ke vzdělávání. A zde tento výčet jistě nekončí. Srovnat vzájemně nadace nebo nadační fondy je proto velice obtížné – ať se podíváme z kteréhokoli hlediska: finančního, informativního, humanitárního nebo prostě jen lidského.